

Pocit bezpečí ve veřejném mínění

Josef Dubský - Policejní akademie ČR

Pocit ohrožení a obavy z trestných činů není jistě pro toto fórum nový fenomén. Každý z nás se tak či onak s tímto jevem setkal, ať již ve své pracovní roli nebo jako občan. V současné kriminologii patří strach z kriminality k frekventovaným zkoumaným tématům.

Problematicke strachu ze zločinu se věnují rozsáhlé národní i mezinárodní empirické výzkumy. V České republice to byly zejména výzkumy Institutu pro kriminologii a sociální prevenci v Praze uskutečněné v mezinárodním kontextu (1992 a 1996, J. Válková). Další rozsáhlý výzkum zahrnující zmíněnou problematiku byl realizován na katedře sociologie Filozofické fakulty v Praze (1995, J. Buriánek a P. Kuchař). Od roku 1991 se tematika pocitu bezpečí objevuje i v průzkumech Institutu pro výzkum veřejného mínění a dalších firem, které se zabývají průzkumem veřejného mínění (STEM, STEM/MARK).

Ve svém vystoupení se zaměřím na prezentaci dílčích výsledků výzkumů veřejného mínění, které se problematikou pociťovaných obav z trestné činnosti zabývaly.

V roce 2003 se STEM¹ již po páté zaměřil na hodnocení problémů podle toho, jak je jejich řešení důležité pro naši společnost. Dotázaní občané hodnotili závažnost deseti předložených problémů.

K nejzávažnějším problémům lidé řadí problémy právního prostředí v naší zemi. Zhruba 70% veřejnosti považuje za velmi závažný problém dodržování zákonnosti, ochranu občanů před kriminalitou a problém korupce. Zatímco první dvě jmenované oblasti jsou stabilně označovány za hodné pozornosti již od roku 1997 (kdy STEM takto formulovanou otázku poprvé zařadil do výzkumu), závažnost problému korupce se ve vědomí veřejnosti posiluje. V roce 1997 korupci označila za velmi závažný problém polovina populace, nyní to jsou již dvě třetiny.

Druhou skupinu problémů s mírně nižší mírou závažnosti tvoří zajišťování sociálních jistot spolu s problematickou situací ve zdravotnictví.

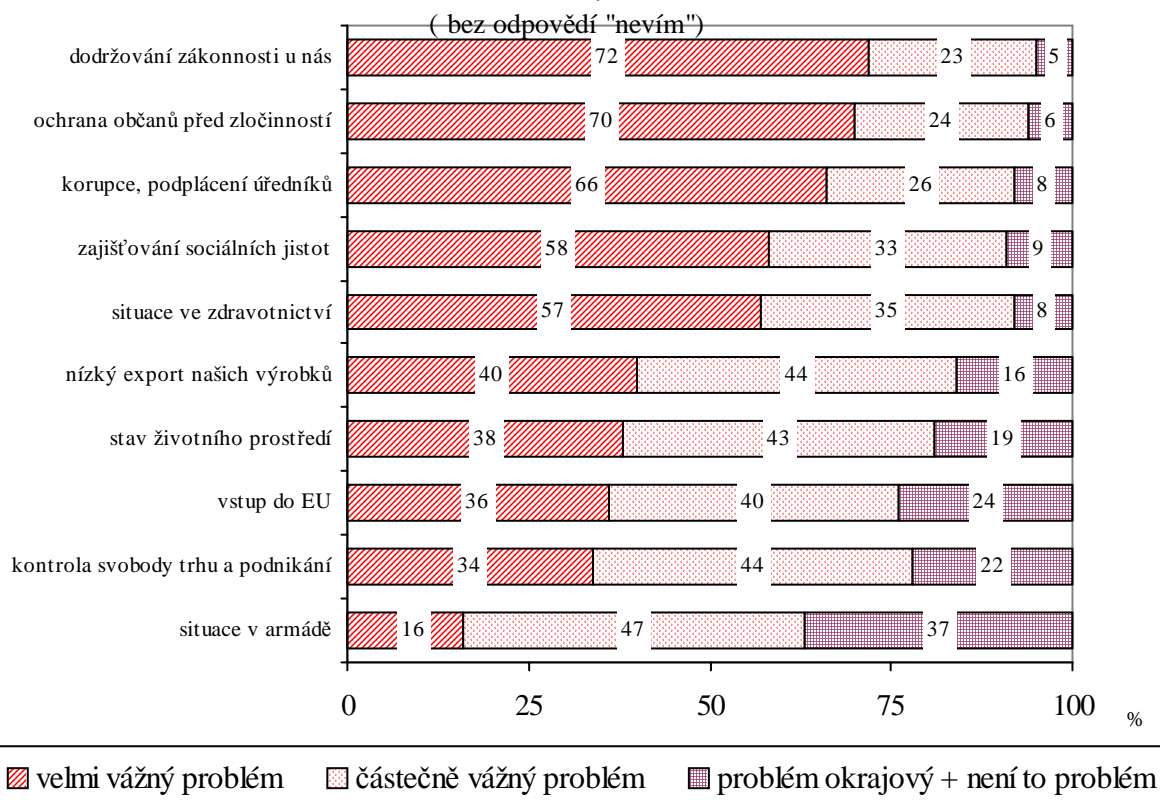
K relativně méně závažným problémům patří otázky ekonomické: nízký export našich výrobků a kontrola svobody trhu a podnikání; dále rovněž problém stavu životního prostředí. U stavu životního prostředí a nedostatečného exportu našich výrobků se míra závažnosti ještě dále oslabuje. Podle názoru veřejnosti vyžaduje řešení v nejnižší míře situace v české armádě.

Do skupiny méně závažných problémů patří také vstup naší země do Evropské unie. Je však třeba zdůraznit, že míra závažnosti evropské integrace se od výzkumu v roce 2001 výrazně zvýšila. Tehdy dokonce 44% lidí považovalo vstup do EU za okrajovou záležitost nebo jej vůbec neoznačovalo za problém. Nyní je to „pouze“ 24%. Stále však platí, že vstup do EU pro českou veřejnost nepředstavuje akutní

---

¹ Citovaný reprezentativní průzkum STEM byl proveden ve dnech 3.-12. května 2003. Odpovědělo 1283 respondentů starších 18 let, vybraných metodou kvótního výběru na území celé České republiky.

"Co je pro dnešní Českou republiku skutečně závažný problém, kterým je třeba se zabývat?"

Pramen: STEM, Trendy 2003/5

Velice zajímavé informace poskytuje výzkum veřejného mínění zaměřený na zjištění spokojenosti občanů s prací Policie ČR, který realizovala v roce 2004 společnost STEM/MARK, a.s.²

Cílem výzkumného projektu bylo:

- Zmapovat pocit bezpečí občanů a obavy z trestné činnosti
- Zjistit zkušenosti občanů s trestnou činností
- Zjistit zkušenosti občanů s prací Policie ČR
- Zmapovat důvěru občanů v Policii ČR a hodnocení její práce
- Zjistit přístup občanů k prevenci kriminality a jejich názory na preventivní činnost Policie ČR
- Podchytit zdroje informací o Policii ČR a jejich hodnocení
- Odkrýt vnímání závažnosti problémů v rámci Policie ČR očima občanů (s důrazem na problematiku korupce)...

Výzkum byl realizován na základě reprezentativního výběru populace ve věku 15 a více let, a to v každém z 8 regionů České republiky.. Celkem bylo realizováno 6 423 rozhovorů. Takto velký reprezentativní vzorek umožnil analýzu jak na úrovni celorepublikové, tak na úrovni krajů

² Tisková informace z výzkumného projektu PHARE, Výzkum veřejného mínění, Spokojenost občanů s prací Policie ČR, STEM/MARK, a.s.

Hlavní zjištění

Názory občanů na práci Policie ČR a postoje k úloze Policie ČR obecně lze považovat za poměrně ustálené, dlouhodobě platné, bez tendence ke krátkodobým výkyvům.

Potvrzuje to srovnání výsledků ze tří časově odlišných etap výzkumu (probíhaly zhruba ve dvouměsíčních intervalech).

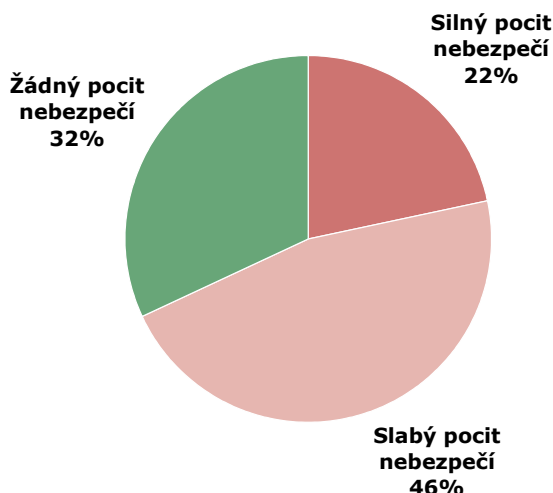
Klíčové ukazatele spokojenosti s prací policie ČR jako celku i na místní úrovni, míra obav a pocitu bezpečí, informovanost o práci Policie ČR, vykazaly ve všech třech etapách takřka shodné výsledky a nevýznamné odchylky se pohybovaly v toleranci dané statistickou chybou.

Pocit bezpečí a úroveň veřejného pořádku

- Pocit ohrožení a obavy z trestných činů pociťují s různou intenzitou více než 2/3 občanů. Za silné lze tyto obavy označit u 1/4 obyvatelstva, u dalších 46% občanů se jedná spíše o slabý pocit nebezpečí.

Celkový pocit nebezpečí

ZÁKLAD: Všichni respondenti, n=6423

ZDROJ: STEM/MARK, Výzkum spokojenosti veřejnosti s Policií ČR, 2003/2004

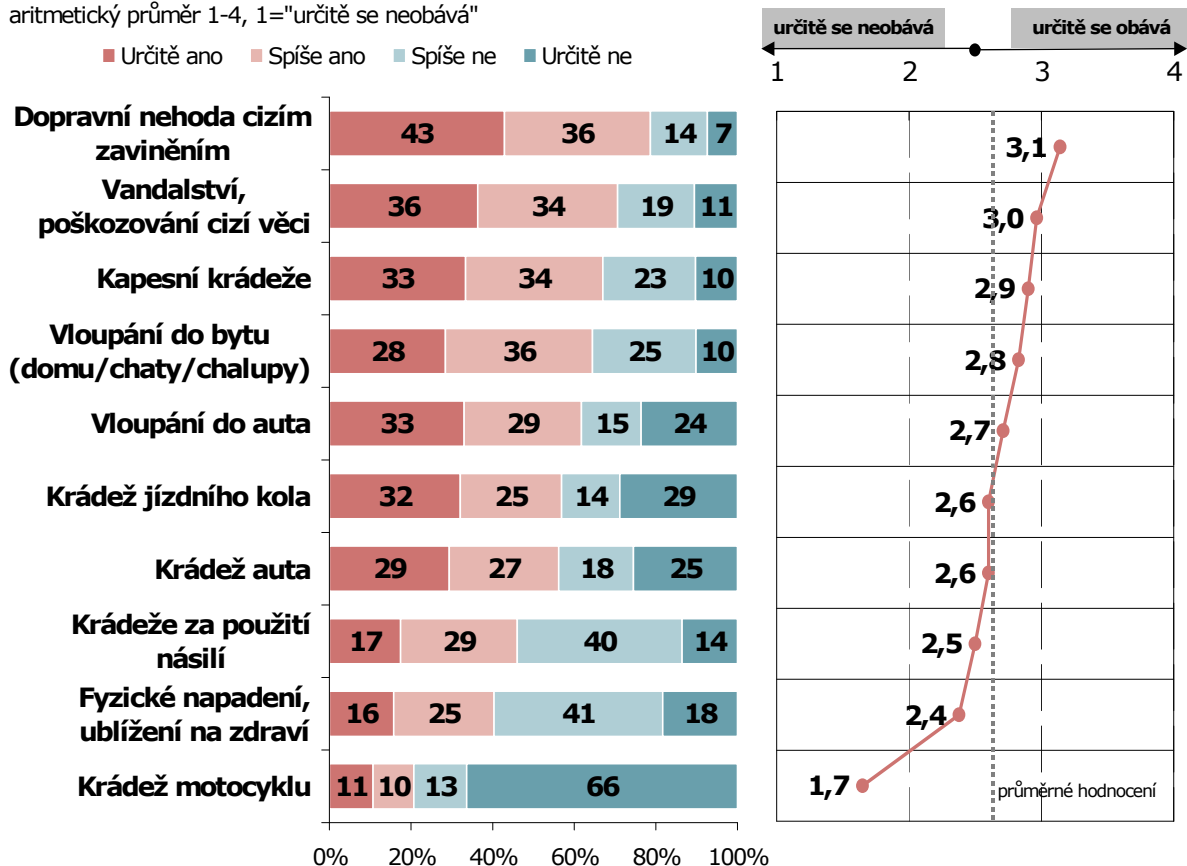
- Pocity ohrožení a nebezpečí jsou významně spojeny s velikostí místa bydliště a nejvyšších hodnot dosahují ve velkoměstech. Pocit nebezpečí je nejsilněji vnímán Pražany.. Větší obavy registrujeme ještě mezi obyvateli středních a severních Čech. Naopak jako lokality s nižší mírou nebezpečí lze označit oba moravské kraje, jižní a východní Čechy.
- Za nejvíce problémová místa z hlediska pocitu bezpečí označují občané **okolí hospod, nočních klubů a diskoték, ve kterých se cítí ohroženo 38% obyvatel**. Na druhém místě jsou z tohoto hlediska neosvětlená a málo frekventovaná místa (36%). Výskyt nebezpečných míst je nejvíce **znepokojující pro obyvatele Prahy** (málo frekventovaná a neosvětlená místa, podchody, místa výskytu bezdomovců) **a severních Čech** (např. místa výskytu narkomanů, prostitutek a problémové mládeže).

- Všeobecně přítomný je strach z dopravních nehod cizím zaviněním, kterých se obávají 4/5 občanů.
- Mezi znepokojivé trestné činy u kterých jsou obavy vyšší patří vandalství, kapesní krádeže, vloupání do bytu, domu, chalupy a vloupání do auta (obávají se jich zhruba 2/3 občanů) Nejvíce obav z konkrétních trestných činů mají Pražané a obyvatelé středních Čech.

Obavy z konkrétních trestných činů

ZÁKLAD: Všichni respondenti, n=6423

POZNÁMKA: Frekvence odpovědí, aritmetický průměr 1-4, 1="určitě se neobávám"

ZDROJ: STEM/MARK, Výzkum spokojenosti veřejnosti s Policí ČR, 2003/2004

Výzkum jako celek poukázal na srozumitelnou pozici policie, a to se všemi viditelnými přednostmi i nedostatky. Ve vztahu k Policii ČR nejsou občané nekritičtí, uvědomují si slabá místa v práci Policie ČR, zároveň dokáží ocenit její přínos pro řadového občana.

Pocit ohrožení a obavy z trestných činů jako předmět výzkumu veřejného mínění je nejednoduchý a empiricky obtížně uchopitelný fenomén, který je multikauzálně ovlivněn. I přes tyto skutečnosti, jsou informace získané prostřednictvím výzkumů veřejného mínění cenné a inspirativní.